

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Матеріали IV науково-практичної конференції
з міжнародною участю з нагоди 90-річчя
від дня народження Н.О. Галічевої (1931–2017),
видатного соціал-гігієніста, завідувача кафедри
соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я
Харківського державного медичного університету

м. Харків, 27 жовтня 2021 року

Харків – 2021

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення

*Матеріали IV науково-практичної конференції
з міжнародною участю з нагоди 90-річчя від дня народження Н.О. Галічевої
(1931–2017), видатного соціал-гігієніста, завідувача кафедри соціальної
медицини, організації та економіки охорони здоров'я
Харківського державного медичного університету*

м. Харків, 27 жовтня 2021 року

Харків
ХНМУ
2021

УДК 614.2(477)
Г87

Затверджено вченою радою ХНМУ.
Протокол № 11 від 28.10.2021 р.

Редакційна колегія: М'ясоєдов В.В., Огнєв В.А., Сокол К.М.,
Мельниченко О.А., Нестеренко В.Г,
Мартиненко Н.М., Усенко С.Г., Вашева А.О.

Г87 **Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення:**
матеріали IV науково-практичної конференції з міжнародною участю
з нагоди 90-річчя від дня народження Н.О. Галічевої (1931–2017),
видатного соціал-гігієніста, завідувача кафедри соціальної медицини,
організації та економіки охорони здоров'я Харківського державного
медичного університету, Харків, 27 жовтня 2021 р. / Ред. кол.: В.В. М'я-
соєдов, В.А. Огнєв, К.М. Сокол та ін. – Харків, 2021. – 192 с.

УДК 614.2(477)

© Харківський національний
медичний університет, 2021
© В.В. М'ясоєдов, В.А. Огнєв, К.М.
Сокол та ін., 2021

МЕДИЧНА ОСВІТА, НАУКА ТА ПРАКТИКА

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА З ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ: КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ТА ПРІОРИТЕТИ

*Лехан В.М., Крячкова Л.В., Гриценко Л.О.,
Дніпровський державний медичний університет, м. Дніпро*

Ключові цінності у вигляді здоров'я людини та суспільства є провідною кінцевою метою підготовки фахівців сфери громадського здоров'я та його охорони, а отримання необхідних і достатніх знань, навичок та вмій для виконання оригінального наукового дослідження є запорукою якісної підготовки висококваліфікованих фахівців для цієї галузі. На сьогодні ринок праці нашої держави відчуває велику потребу у фахівцях з громадського здоров'я та спеціалістах, що будуть їх навчати, що стало критично відчутним у період пандемії COVID-19.

Для подолання викликів сьогодення в Дніпровському державному медичному університеті (ДДМУ) розпочато підготовку висококваліфікованих науковців у предметній області громадського здоров'я і громадської охорони здоров'я, здатних самостійно провести та втілити у практику оригінальне наукове дослідження, націлене на розв'язання комплексних проблем щодо підвищення рівня популяційного здоров'я, яке розширить сферу наукових знань, сприятиме подальшому розвитку науково обґрунтованої охорони здоров'я і доказової профілактики та отримає високу оцінку у професійному і міждисциплінарному середовищі.

Розроблена з цією метою освітньо-наукова програма (ОНП) зі спеціальності 229 «Громадське здоров'я» відповідає вимогам чинного законодавства України та Європейського списку основних компетенцій ASPHER (The Association of Schools of Public Health in the European Region) [1] для фахівців (практиків та науковців) з громадського здоров'я з переглядом у відповідності до Моделі компетенцій BOO3-ASPHER для кадрів громадської охорони здоров'я в Європейському регіоні [2].

Унікальність ОНП полягає в її гармонізації з Європейськими підходами ASPHER та Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) щодо підготовки фахівців з громадського здоров'я; в комплексності та інтегративності, що забезпечується модульною структурою за профілактичними дисциплінами з можливістю обирати вектор наукового дослідження за одним з трьох модулів: соціальна медицина, гігієна та професійна патологія, епідеміологія в практиці громадського здоров'я; в можливості внутрішньої та зовнішньої міжсекторальної колаборації з іншими кафедрами ДДМУ, громадськими і міжнародними організаціями; у націленості на розбудову та підвищення дієвості системи громадської охорони здоров'я в Україні та регіоні, особливо у періоди на кшталт пандемії COVID-19. При формулюванні цілей та програмних результатів навчання враховано національний і закордонний контекст з підготовки здобувачів з громадського здоров'я на третьому освітньо-науковому рівні, таких як Американського комітету з підготовки лікарів для громадської охорони здоров'я, Європейського списку основних компетенцій ASPHER та модель компетенцій BOO3-ASPHER для кадрів громадської охорони здоров'я в Європейському регіоні. Серед націо-

нальних напрацювань - вихідні положення Стандарту Вищої освіти України другого (магістерського) рівня за спеціальністю 229 Громадське здоров'я, затвердженого Наказом МОН України від 12.12.2018 р. № 1383, відомості з чисельних міжнародних та вітчизняних публікацій, вебінарів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, результати власних наукових розробок.

Оскільки ОНП передбачає науково обґрунтоване вирішення завдань, актуальних для практичної охорони здоров'я, галузева спрямованість забезпечувалася визначенням сучасних пріоритетів розвитку сектору громадського здоров'я на обласному та національному рівнях, представлених у нормативних документах, також приймалися до уваги інтереси та пропозиції керівників закладів охорони здоров'я регіону, закордонних стейкхолдерів. Враховувався багаторічний досвід та плідна діяльність наукових шкіл ДДМУ за напрямками соціальна медицина, гігієна та епідеміологія, які завжди мали потужну практичну спрямованість.

Упродовж періоду навчання ОНП дозволяє також забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), які відповідають цілям та результатам програми. Досягнення програмних результатів відбувається завдяки обранню оптимальних форм і методів навчання і викладання, зокрема застосування інтерактивних методів (робота в малих групах, мозковий штурм, дискусія), практичних методів (розв'язування ситуаційних завдань, кейс-метод), застосування сучасних інформаційних технологій (презентації, навчальні фільми, Smart-технології), мультимедійних засобів, сучасних комунікаційних платформи (Moodle, Google Meet, ZOOM, Youtube тощо), бурхливий процес запровадження яких стимулювало розширення можливостей сфери дистанційного навчання у сучасній епідемічній ситуації. Студентоцентрованість ОНП передбачає можливість індивідуалізованого підходу до обрання освітньої траєкторії також за рахунок значної кількості програм вільного вибору, завдяки чому можуть бути враховані потреби здобувача як у виборі дисциплін навчального плану, так і у виборі форм і методів навчання. Ефективність цього підходу забезпечується реалізацією низки умов: створення діалогічного простору в організації навчального процесу; використання принципів соціально-психологічного навчання в навчальній і науковій діяльності; формування психологічної готовності викладачів до використання інтерактивних форм навчання, спрямованих на розвиток внутрішньої активності аспірантів. На підставі отриманого досвіду і побажань стейкхолдерів (здобувачів, їх керівників, роботодавців та науково-педагогічних працівників закладу) ОНП постійно оновлюється. При цьому активно застосовуються методи зворотного зв'язку, що реалізується через опитування здобувачів, яке регулярно проводиться як відділом аспірантури, так і в рамках вивчення окремих дисциплін. За результатами опитування рівень задоволеності аспірантів методами навчання і викладання є достатньо високим і сягає 80–100 %.

Таким чином, підготовка докторів філософії за ОНП є підґрунтям для наступної професійної діяльності, важливою передумовою для самореалізації та подальшого кар'єрного росту. Програма відповідає запитам сучасного суспільства щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців у галузі громадського здоров'я, здатних до керівництва освітнім процесом та до вирішення актуальних питань та викликів. А науково-обґрунтований підхід до впровадження профілактичних і протиепідемічних заходів, командний та багатосекторальний підходи сприятимуть збереженню та зміцненню здоров'я на рівні громади, регіону та країни в цілому.

Література:

1. ASPHER's European List of Core Competences for the Public Health Professional, 5 edition. Edited by Anders Foldspang, Christopher A. Birt, Robert Otok. – ASPHER, 2018. -63p. <https://doi.org/10.1177/1403494818797072>
2. WHO-ASPHER Competency Framework for the Public Health Workforce in the European Region. - WHO Regional Office for Europe, Copenhagen, 2020.- 72p. URL: https://www.euro.who.int/_data/assets/_pdf_file/0003/444576/WHO-ASPHER-Public-Health-Workforce-Europe-eng.pdf

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ЛІКАРІВ ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Сердюк О.І., Корон О.А., Просолєнко Н.В.,

Харківська медична академія післядипломної освіти МОЗ України, м. Харків

Проблема управління якістю медичної допомоги населенню є однією з найважливіших для будь-якої системи охорони здоров'я. Управління якістю медичної допомоги потребує певного кадрового забезпечення та удосконалення професійної підготовки медичних кадрів на післядипломному рівні із запровадженням методології управління, що базується на принципах доказової медицини [3].

В контексті реформування національної системи охорони здоров'я в Україні одним із невідкладних завдань є підготовка висококваліфікованих спеціалістів галузі охорони здоров'я, що й є одним із пріоритетних завдань системи післядипломної медичної освіти в Україні, яка здійснюється в медичних закладах вищої освіти та на медичних факультетах університетів зі сформованою розвинутою інфраструктурою, високим професорсько-викладацьким і науковим потенціалом та багаторічними традиціями післядипломної підготовки лікарів [1].

Згідно з програмою Всесвітньої федерації медичної освіти світові стандарти медичної освіти спрямовані на стимулювання органів влади, організацій та установ, відповідальних за медичну освіту щодо формулювання своїх власних планів змін і покращення якості медичної освіти відповідно до міжнародних стандартів; створення системи національної та міжнародної оцінки, акредитації та визнання медичних навчальних закладів і програм для забезпечення стандартів якості медичної освіти; захист медичної практики та використання медичних кадрів з урахуванням зростання інтернаціоналізації за чітко визначеними міжнародними стандартами в медичній освіті [17].

Післядипломна медична освіта, яка спрямована на забезпечення потреб суспільства і держави у конкурентоспроможних фахівцях, сприяння задоволенню інтересів громадян у постійному підвищенні професійного та кваліфікаційного рівня і запобігання втратам продуктивних сил завдяки регулярному оновленню професійної підготовленості фахівців до сучасних соціально-економічних умов суспільства, передбачає додержання принципу безперервності навчання, основною метою якого є забезпечення та підтримка високого професійного рівня фахівців в умовах прискореного розвитку науки та еволюції суспільних потреб у період суспільних та економічних трансформацій. У загальній системі медичної освіти післядипломна освіта є етапом медичного навчання, під час якої лікарі набувають досвід після отримання базової медичної кваліфікації, і, такий етап має проводитись відповідно до конкретних правил та інструкцій, тобто післядипломна освіта є частиною безперервної сукупності, тривалості та послідовності навчання в медицині і є важливою складовою безперервного професійного розвитку [2].